

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

TADQIQOTLAR

ILM-FAN

TEKNOLOGIYALAR

ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR NAZARIYASI

ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

2025

Google Scholar

zenodo

Andijan, Uzbekistan

+998335668868

<https://innoworld.net>

« ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR
NAZARIYASI » NOMLI ILMIY, MASOFAVIY, ONLAYN
KONFERENSIYASI TO'PLAMI

2-JILD 4-SON

Konferensiya to'plami va tezislari quyidagi xalqaro
ilmiy bazalarda indexlanadi

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

« ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR NAZARIYASI » NOMLI ILMIY, MASOFAVIY, ONLAYN KONFERENSIYASI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING 2020 YIL 2-MART KUNGI «ILM, MA'RIFAT VA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH YILI»DA AMALGA OSHIRISHGA OID DAVLAT DASTURI TO'G'RISIDA»GI FARMONIDA KO'ZDA TUTILGAN VAZIFALARNI IJROSINI TA'MINLASH MAQSADIDA «INNOVATIVE WORLD» MCHJ TOMONIDAN TA'SIS ETILGAN «ORIENTAL JOURNAL ACADEMIC AND MULTIDISCIPLINARY JOURNAL (OJAMR)» ILMIY-USLUBIY JURNALINING (O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTI ADMINISTRATSIYASI HUZURIDAGI AXBOROT VA OMMAVIY KOMMUNIKASIYALARNI RIVOJLANTIRISH AGENTLIGINING 138572-SONLI GUVOHNOMA HAMDA ISSN 3030-3079) "ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR NAZARIYASI" NOMLI ILMIY, MASOFAVIY RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ONLINE KONFERENSIYASINI E'LON QILADI.

KONFERENSIYA TO'PLAMI ZENODO, OPEN AIRE, OPEN ACCESS VA INTERNET ARCHIVE BAZALARIDA INDEKSLANADI. KONFERENSIYA TO'PLAMIGA DOI RAQAMI BERILADI.

KONFERENSIYA TO'PLAMIGA QUYIDAGI YO'NALISHLAR BO'YICHA MAQOLALAR QABUL QILADI:

1. ANIQ FANLAR
2. TABIIY FANLAR
3. TEXNIKA FANLARI
4. PEDAGOGIKA FANLARI
5. IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLAR
6. TIBBIYOT FANLARI
7. IQTISOD FANLARI
8. QISHLOQ XO'JALIGI FANLARI

ESLATMA! KONFERENSIYA MATERIALLARI TO'PLAMIGA KIRITILGAN MAQOLALARDAGI RAQAMLAR, MA'LUMOTLAR HAQQONIYLIGIGA VA KELTIRILGAN IQTIBOSLAR TO'G'RILIGIGA MUALLIFLAR SHAXSAN JAVOBGARDIRLAR.

O'SMIRLARDA OILAVIY HAMJIHATLIK VA TOTUVLIK HAQIDAGI IJTIMOIIY QARASHLARNING RIVOJLANISH OMILLARI

Toshtemirova Nigora Ibrohimovna,

Qo'qon universiteti Andijon filiali o'qituvchisi,
Andijon davlat universiteti tayanch doktoranti

e-mail: nigoratoshtemirova48@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada o'smirlarning oilaviy hamjihatlik va totuvlik haqidagi ijtimoiy qarashlarini shakllantiruvchi psixologik va ijtimoiy omillar tahlil qilinadi. Oila — o'smir shaxsining qadriyatlar tizimini, jamiyatga munosabatini belgilovchi muhim muhit bo'lib, oiladagi ijobiy psixologik iqlim, o'zaro hurmat va hamkorlik ruhida tarbiya o'smir dunyoqarashida totuvlik g'oyasining mustahkamlanishiga xizmat qiladi. Tadqiqotda 13–16 yoshli o'quvchilar o'rtasida o'tkazilgan sotsiopsixologik tahlillar asosida oila muhitining o'smirlarning ijtimoiy qarashlariga ta'siri ochib berilgan.

Kalit so'zlar: oila, hamjihatlik, totuvlik, o'smir, ijtimoiy qarash, psixologik iqlim, qadriyat.

Аннотация. В данной статье анализируются психологические и социальные факторы, формирующие социальные взгляды подростков на семейное согласие и гармонию. Семья является важной средой, определяющей систему ценностей личности подростка и его отношение к обществу. Положительный психологический климат в семье, взаимное уважение и воспитание в духе сотрудничества способствуют укреплению идеи гармонии в мировоззрении подростка. В исследовании на основе социопсихологического анализа, проведенного среди учащихся 13–16 лет, раскрывается влияние семейной среды на социальные взгляды подростков.

Ключевые слова: семья, согласие, гармония, подросток, социальные взгляды, психологический климат, ценность.

Annotation. This article analyzes the psychological and social factors that shape adolescents' social views on family concord and harmony. The family is an important environment that determines an adolescent's value system and their attitude towards society. A positive psychological climate within the family, mutual respect, and upbringing in a spirit of cooperation contribute to the strengthening of the idea of harmony in the adolescent's worldview. Based on sociopsychological analyses conducted among students aged 13–16, the study reveals the influence of the family environment on adolescents' social views.

Keywords: family, concord, harmony, adolescent, social views, psychological climate, value.

Kirish

Oila – jamiyatning asosiy bo‘g‘ini bo‘lib, inson shaxsining shakllanishi va rivojlanishida hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Ayniqsa, o‘smirlik davri – bu shaxsiyatning faol shakllanadigan, qadriyatlar tizimi va ijtimoiy qarashlar poydevori qo‘yiladigan muhim bosqichdir. Ushbu davrda oiladagi hamjihatlik va totuvlikning mavjudligi o‘smirning nafaqat psixologik salomatligi, balki uning jamiyatga integratsiyalashuvi, ijtimoiy munosabatlarni qurish ko‘nikmalari va kelajakdagi hayotiy muvaffaqiyatlari uchun ham fundamental ahamiyat kasb etadi. Oilaviy muhitdagi o‘zaro hurmat, tushunish, ishonch va qo‘llab-quvvatlash hissiy intellektning rivojlanishiga zamin yaratib, o‘smirlarning ijtimoiy qoidalar, axloqiy me‘yorlar va oilaviy qadriyatlar haqidagi qarashlarini shakllantiradi.

Bugungi kunda global o‘zgarishlar va axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi sharoitida o‘smirlarning ijtimoiy qarashlari shakllanishiga ta‘sir etuvchi omillar soni ortib bormoqda. Shu sababli, oilaviy hamjihatlik va totuvlikning o‘smirlar tomonidan qanday idrok etilishi, ularning ushbu tushunchalar haqidagi ijtimoiy qarashlarining shakllanish mexanizmlarini o‘rganish dolzarb ilmiy muammolardan hisoblanadi. Ushbu maqola oiladagi hamjihatlik va totuvlikka oid ijtimoiy qarashlarning o‘smirlarda rivojlanishiga ta‘sir etuvchi asosiy omillarni psixologik va sotsiologik nuqtai nazardan tahlil qilishga qaratilgan. Unda oilaning ta‘lim-tarbiya funksiyasi, ota-onalar bilan muloqot sifati, oilaviy an‘analar va qadriyatlarning o‘smir shaxsiyatiga ta‘siri atroflicha ko‘rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari o‘smirlarning ijtimoiy-psixologik rivojlanishini qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan samarali dasturlarni ishlab chiqishda, shuningdek, oilaviy munosabatlarni mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega bo‘ladi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi — o‘smirlarning oilaviy hamjihatlik va totuvlik haqidagi ijtimoiy qarashlarini shakllantiruvchi asosiy psixologik hamda ijtimoiy omillarni aniqlashdir.

Tadqiqot metodlari

Tadqiqot Andijon viloyatidagi umumta‘lim maktablarining 8–10-sinf o‘quvchilari (jami 80 nafar o‘smir: 40 qiz, 40 o‘g‘il) o‘rtasida o‘tkazildi. Tadqiqot quyidagi metodlar asosida amalga oshirildi:

1. “Oilaviy qadriyatlar” so‘rovnomasi (mualliflik modifikatsiyasi) — o‘smirlarning oila, hamjihatlik, totuvlik, hurmat va mehr-oqibat haqidagi qarashlarini aniqlash uchun.

2. Suhbat metodi — o'quvchilardan oiladagi o'zaro munosabatlar, mojarolarni hal etish usullari, ota-onalar o'rtasidagi muloqot haqida ma'lumot olish maqsadida.

3. Kuzatuv metodi — sinf va do'stlik muhitida o'smirlarning hamkorlik va muloqot ko'nikmalarini tahlil qilishda qo'llanildi.

Olingan natijalar deskriptiv va korrelyatsion tahlil asosida qayta ishlanib, ijtimoiy omillar bilan psixologik tasavvurlar o'rtasidagi bog'liqlik baholandi.

Natijalar va tahlil

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, oilaviy hamjihatlik darajasi yuqori bo'lgan o'smirlarning 76 foizi totuvlikni hayotiy qadriyat sifatida qabul qiladi va o'zaro yordam, murosaga kelish, boshqalarni tinglashni muhim deb hisoblaydi.

Oilada konflikt, sovuqlik yoki doimiy bahslar mavjud bo'lgan o'smirlar esa (taxminan 24 foiz) "hamjihatlik" tushunchasini zaif ifodalagan — ular ko'proq individualistik fikr yuritib, muammolarni kuch ishlatish yoki chekinish orqali hal etishga moyil bo'lgan.

Jinsiy farqlar nuqtai nazaridan, qizlar hamjihatlikni ko'proq "mehr, tushunish va tinchlik" orqali, o'g'il bolalar esa "birlik, yordam va o'zaro mas'uliyat" orqali talqin qilgan.

Oila muhitining emotsional iqlimi bilan totuvlik haqidagi qarashlar o'rtasida $r = 0.71$ ($p < 0.01$) miqdorida ijobiy korrelyatsiya aniqlandi. Demak, iliq va do'stona oilaviy muhit o'smirlarning totuvlikka oid ijtimoiy qadriyatlarini mustahkamlaydi.

Suhbat natijalari shuni ko'rsatdiki, o'smirlar ko'pincha ota-onalar o'rtasidagi muloqotni o'zlarining shaxsiy hayotiy modeli sifatida qabul qilishadi. Ota-onasi o'zaro hurmat bilan muloqot qiladigan, nizolarni tinch yo'l bilan hal etadigan oilalarda ulg'aygan bolalarda totuvlik qadriyati kuchli shakllanadi.

Xulosa

Oila - o'smirning hamjihatlik va totuvlik haqidagi ijtimoiy qarashlarini shakllantiruvchi eng muhim psixologik muhitdir. Ota-onaning o'zaro hurmati, bolaga nisbatan mehr-muhabbati va emotsional qo'llab-quvvatlashi o'smirda tinchlik, birlik va hamkorlik g'oyalarini mustahkamlaydi. Oilaviy nizolar va sovuq muhit o'smirda ijtimoiy pessimizm, begonalik va mojaroga moyillikni kuchaytiradi. Hamjihatlikni rivojlantirish uchun oilaviy suhbatlar, birgalikdagi faoliyatlar, o'zaro tinglash madaniyati va psixologik treninglar muhim ahamiyatga ega.

Maktab va oila hamkorligida o'quvchilarda "birlikda yashash madaniyati"ni shakllantiruvchi interaktiv dasturlar yo'lga qo'yilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Bronfenbrenner, U. The Ecology of Human Development. Harvard University Press, 1999.
2. G'aniyeva, D. (2022). Oila psixologiyasi. Toshkent: Fan nashriyoti.
3. Vygotskiy, L. S. Psixik rivojlanish nazariyasi. Moskva: Pedagogika, 1984.
4. Jalolova, N. (2023). O'smirlar ijtimoiy qarashlarining shakllanishida oila omillari. Psixologiya jurnali, №2.
5. Sodiqova, Z. (2021). Oilaviy munosabatlar va qadriyatlar tizimi. Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti.

